

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain, ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annetun lain 3 ja 5 §:n sekä luonnonsuojelulain 35 §:n muuttamisesta (HE 42/2025vp)

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa.

Ehdotuksen pääkohdat

Esityksessä **ehdotetaan muutettaviksi** uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annettua lakia, ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annettua lakia ja luonnonsuojelulakia.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin täytäntöönpanon edellyttämät **kansalliset lainsäädäntömuutokset**.

Voimassa olevan uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain soveltamisalasta poistettaisiin laitokset, jotka tuottavat muutakin kuin uusiutuvaa energiaa. Lisäksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyille asetettujen **määräaikojen kattavuutta ja pituutta** muutettaisiin sekä yhteyspisteviranomaiselle lisättäisiin **velvoite varmistaa määräaikojen noudattaminen**.

Mainittuun lakiin lisättäisiin uudet säännökset uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä sekä nimetyillä alueilla sovellettavasta ympäristövaikutusten arvioinnista. Mainittuun lakiin, ympäristövaikutusten arviointimenettelyistä annettuun lakiin ja luonnonsuojelulakiin lisättäisiin uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämistä koskevan direktiivin edellyttämät ympäristövaikutusten arviointimenettelyä ja luonnonsuojelulain mukaista hankkeiden ja suunnitelmien arviointia koskevat erityissäännökset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämistä koskevat säännökset on kuitenkin

tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan kuin valtion aluehallinnon uudistusta koskeva lainsäädäntö eli 1.1.2026.

EK näkemykset tiiviisti

- **EK pääosin kannattaa hallituksen esitystä**
- **EK pitää nopean kehittämisen alueiden nimeämismenettelyä hallinnollisesti raskaana**
- **EK toteaa, että lainsäädännön jatkokehityksessä ympäristölliseen luvitukseen liittyvät menettelyt tulee koota yhteen lakiin**

Uusiutuvan energian lupamenettelylain muuttamisesta

Marraskuussa 2023 voimaan tulleen RED III -direktiivin keskeisin tavoite on korottaa uusiutuvan energian koko EU:ta koskeva yleistavoite nykyisestä 32 prosentista 42,5 prosenttiin vuodelle 2030. Voimassa oleva uusiutuvan energian lupamenettelylaki on annettu RED II -direktiivin vaatimusten täytäntöönpanemiseksi. Ehdotetuilla säännösmuutoksilla on tarkoitus tehdä voimassa olevaan lakiin ainoastaan ne välttämättömät muutokset, joita RED III -direktiivin täytäntöönpano edellyttää.

Komissio on käynnistänyt syyskuussa 2024 Suomea kohtaan rikkomusmenettelyn direktiivin täytäntöönpanon viivästyksestä niiden artiklojen osalta, joiden täytäntöönpanon määräaika oli 1.7.2024 ja jotka on tarkoitus panna täytäntöön tällä hallituksen esityksellä.

EK pitää erittäin tärkeänä, että uusiutuvan energian investointeja edistetään koko EU:n alueella. EK:n ylläpitämässä vihreän siirtymän dataikkunassa uusiutuvan energian investointien osuus on ylivoimaisesti suurin. Puhdas ja halpa sähkö on keskeinen kilpailukykytekijä ja houkuttelee myös puhdasta sähköä käyttävää teollisuutta Suomeen.

EK huomauttaa, että samaan aikaan eduskunnan käsittelyssä oleva HE 41/2025 vp. sisältää ehdotuksen uudesta ympäristöasioiden käsittelyä koskevasta menettelylaista. EK:n näkemyksen mukaan olisi ollut syytä valmistella lakiehdotus, jossa eri lupamenettelyjä koskevat säädökset olisi yhdistetty kyseiseen ympäristöasioiden menettelylakiin.

Määräaikojen soveltamisalan laajentaminen

Uusiutuvan energian lupamenettelylain lupamenettelyn määräaikoja koskeviin säännöksiin tehtäisiin direktiivin edellyttämät muutokset niin, että määräajat koskisivat uusiutuvan energian voimalaitosten eli sähköä tuottavien uusiutuvan energian tuotantolaitosten lisäksi muitakin

uusiutuvan energian tuotantolaitoksia. Lain säännöksiä sovellettaisiin myös tuotantolaitoksen kanssa samalla paikalla oleviin energiavarastoihin ja muihin laitoksen toimintaan liittyviin rakenteisiin.

Luonnonsuojelulain poikkeamismenettelyt, päästölupamenettely, lunastuslakiin perustuva lunastuslupamenettely ja talousvyöhykelakiin perustuva hyödyntämisoikeusmenettely lisättäisiin määräaikojen soveltamisalan piiriin.

EK pitää ehdotettuja muutoksia erittäin kannatettavina.

EK kuitenkin toteaa, että määräaikojen tosiasiallista vaikuttavuutta heikentää se, että määräajan laskenta alkaa lupahakemuksen täydellisyyden toteamisesta, ei asian vireilletulosta.

Esityksen mukaan pumppuvoimaa ei katsota uusiutuvan energian tuotantolaitokseksi, vaan energiavarastoksi. EK toteaa, että pumppuvoimalla tuotettu energia tulee katsoa lain tarkoittamaksi uusiutuvan energiantuotantolaitokseksi.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

Uusiutuvan energian lupamenettelylakiin lisättäisiin uusi 3 a luku, jossa säädettäisiin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueiden nimeämisestä, nimeämis päätöksen valmistelusta sekä alueilla sovellettavasta menettelystä. Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueen nimeämisellä ei varattaisi aluetta kyseiseen käyttöön ja nimetyille alueille voitaisiin suunnitella ja hyväksyä myös muuta toimintaa.

Ainoat alueen nimeämiseen liittyvät oikeusvaikutukset liittyisivät ympäristöarviointeja koskevaan vapautukseen ja lupamenettelyn lyhyempiin määräaikoihin.

Uusi perustettava Lupa- ja valvontavirasto nimeäisi uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet kuntien esitysten perusteella. Nimetä voisi ainoastaan sellaisia alueita, joilla tietystä uusiutuvan energian muodosta ei ole odotettavissa merkittäviä ympäristövaikutuksia, ja jotka täyttäisivät muut RED-direktiivin uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueille asettamat vaatimukset.

Hallituksen esityksessä on seikkaperäisesti kuvattu nopean kehittämisen alueiden nimeämisprosessi ympäristövaikutusten arviointineen, kuulemisineen ja seulontoineen.

EK suhtautuu myönteisesti siihen, että uusiutuvan energian lupamenettelylakiin ehdotetaan sisällytettäväksi direktiivin mahdollistamana nopean kehittämisen alueet.

EK kannattaa pääsääntöä, jossa kunta tekee esityksen nopean kehittämisen alueen nimeämisestä Lupa- ja valvontavirastolle.

EK katsoo, että nopean kehittämisen alueiden nimeämisprosessi on hallinnollisesti raskas sisältäen useita kuulemisia ja hallintopäätöksiä, joista seulontamenettelyä koskevasta päätöksestä olisi laajennettu valitusoikeus. Lisäksi alueiden nimeämiseen on sisällytetty kansallista lisäsääntelyä ja poissuljettu nimeämismahdollisuus tietyin edellytyksin metsämaalta ja pelloilta. On mahdollista, että REDIII-direktiivin mahdollistamaa keinoa uusiutuvan energian tuotantolaitosten nopeaksi edistämiseksi ei tämän vuoksi merkittävässä määrin tulla soveltamaan.

EK huomauttaa, että nopean kehittämisen alueelle sijoittuviin hankkeisiin tultaisiin nimestään huolimatta soveltamaan normaalin käytännön mukaiset ja eri lainsäädäntöihin perustuvat kaavoitus- ja lupamenettelyt. Nopean kehittämisen alueen keskeisimpänä vaikutuksena voidaan pitää sitä, että tunnetusti ajallisesti pitkään ja varsin runsasta hallinnollista selvitystä sisältävää YVA-menettelyä ei tarvitsisi ko. alueille soveltaa.

EK toistaa lausuntokierroksella esittämänsä näkemyksen, jonka mukaan YVA-menettelyn ajallisen säästön saavuttaminen ja hallinnollisen taakan vähentäminen voidaan parhaiten tehdä YVA-direktiivin muutoksilla ja kansallisella ohjeistuksella siten, että YVA-menettely kohdistuu vain merkittäviin ympäristövaikutuksiin direktiivin tarkoitusten mukaisesti.

Suomessa olisi myös hyvä toteuttaa arviointi YVA-direktiivin täytäntöönpanemiseksi tehdyistä kansallisista lainsäädäntöratkaisuista. Arviointi tulisi tehdä siitä näkökulmasta, mahdollistaako Suomen kansallinen lainsäädäntö uusiutuvan energian direktiiviin ja muuhun EU-lainsäädäntöön sisällytettyjen investointien sujuvoittamistoimien täysimääräisen hyödyntämisen.

Kunnioittavasti,

Minna Ojanperä
johtava asiantuntija